Esther recudit. I. Hoefnagel fecit.

Beschreibung der Statt Wiennn.

Wienna, quam hic ceris exaratam typis sæcularibus damus, Vadi nomen mutavit, Vindunu Sequidem sic fuit Vindobonium primum: Vero dominetentione, inde Fabianus à cohorte Fabiana Rutiuis appellatum, hanc, cum ceffisseiuperat, & prædicti, ex fori adiacet Iberis, in Vienna demum nomen culturam aliqiso adiicitur. Quis verò cum primum extruxerit, in tanta vetustatis caligine, incertum: Romani verò armis longe latej, dominantibus, ac Pannoniis Provinciæ ordinem redacta, ut olim Iovemtemqi Rem: legionum præsidio fuisse atq; in eà Romæ Imperidem fabricæ collocasse fuam, Augustum, videlicet, Tiberium, C. Caligulam, Ser: Galbam, Vitelliumm, Trajanum, M. A. Antoninum Pertinacem, Severum, alios, qui litterati Lapides, qui Historiarum monimenta produnt. Rebus inde Romanis paulatim accitis, variæ Barbarorum gentes, Romanis profligatis, hæc proximeus invadent, fobiugent, Vienna; fuccrdisiatemporibus, Regiam ibi fatuunt, Hunni primum, mox Langobardi, Gothi, Gepidæ, inde Auares, Heruli, Rugii, quorum tandem continuis musisiq; incursionibus, ceu grani procella incumbentes, Vienna in tantum non obrytum adeq; ita redactam fuisse, ceteluchra hautuequam vana fuppetunt, quæ demum fob Babenbergensibus Comitibus, ac Austriæ Marchionibus, & dujectis hinc inde patriotis caput effecrunt, non nihil adfurgere visa est. Eximde verò sub Augustissimi Domo Habsburgica, pomerij vtrobiq; prefaturis, mirandam in modum ditatum, locupletata, augeri, atq; in eum qui nunc fe oculis offert, splendorem magnificentiamq; pervenit capit. Sed de hac eusiimo fatius tacere, quam paucadicere. Superesti, vt de Christiana fedei luce pauca dicamus, quam haud multo post Christi mortem hisce in locis illuxisse, disputis caligineste fuperstitionis tenebris, fama, nec vana, obtinet, Laurentium etiam sanctum hominem, ut Petri Apostoli missus, aut Marci Euangelistæ, aut Hermagoræ Laureatum venisse, ibidemq; & apud Vicinas gentes, quibus de Vienna adiacentes, prima vere religionis, extirpatæ fidiß, semina sparsisse, Hunc aliquot annorum interualli fe: lanctos excepisse, Diuos Ieradum, Rutherium, Laureat Episcopos, Maximilianum, Quirinum, Florianum, aliosq; qui Christianæ pietatis cultum ibidem non solum amplificarunt, verum etam Linguæ profusio illustrum reliatumq; reddiderunt. Hisce, Attila de functis, successit S. Severinus Ravenna Episcopus, multorum Monachorum Pater, vitæ fanctimonia, & miranda fuga a hominum editis operibus excellens, qui & Noricorum Apostolus communi eloqio laudatus fuit, & primum Episcopalem sedem Fabinis fuse Vienna constituit, diuis Ecclesiis D. Johanni Baptistæ, item SS. Gervasio & Protasio sacra consecrauit. Monasterium etiam, vbertim aluitari Religioni propagandæ Seminarium, ex quo complures monachorum processerunt Episcopi ac sacerdotes longè prodiderunt, qui fedem Catholicam semel rité constituitam fatam fatrarmq; feruadre, & longè latej, terminos eius in Vicinos protulere populos, in quorum numero illustriores, Maximinus, Maximus, Castilus, alijq; interuiqui nonnunquam ab Asarthis Hunniqi lacertione, collaqii deinde, ierumq; fob Friderico. III, Imp: in antiquum dignitatis locum restituti, quam pretenuatum ex animo vocemus. Proximum est, vt Christianæ fidei, religionis iam fabitis, fundatas Monasteriorum, S. Rabert Iuuauiensis templum vetustate inclytum Cunaldum & Cadalricum ad Austrum conuertionem huc ab eodem Episcopo Iubmissus existafse ferunt, Anno circiter 640. quod ruinam minans ante annos plus minus 340. Engilbertus ab Aurfperg instauravit.

5. Petri ædes, Mumis fatis vidinq à Carolo Magno, & Theodorico Episcopo orhata fuit, Anno Christi, vetustissimo, 796. Abbatium Scotenfem in honorem Deiduadum B. Mariæ virginis ac S. Gregorij fundauit Henricus primus Dux Austriæ, & S. Leopold Filius Anno. 1158.

S. Stephani nobilissimam & amplissimam Basilicam ab eodem Henrico I. Duce exptum, omnibus SS. honori à Reimberto Patauiensi Episcopo consecratam, Anno, 1140. vel, dilissentat eim vand 1525, vel 1577. Rudolphus IV. Habsburg, Magnanimus & fundator dictus, ad hoc, quod nunc cernimus, lumtmum: adminandum fastigium perducta, immensis, ac pro ratione temporum, vsqu fuerunt, sumptibus, aliisq; fructuris exornauit, ANNO CIRCITER M. CCC. LX.

Idem Rudolphus & Carmelitarum Cænobium D. Virginis sacrum, condidit, circa Annum Christi, 1350. Templum Michaëli Arcangelo dicatum Otto & Rudolphus Albertiì. Imp. Filij, fili ejusdem Rudolphi, ad Parœciæ dignitatem euehre, quod postea S.P.Q. Vrbis, ornamentis ac donatiuis adauit. Fundatum est, Anno, circiter, 1350.

Fratrum minorum Monasterium S. Crucis ab illustrione insignium, cuius ex dotis ab Otocaro Bohemiæ Rege primum posita fuerunt, Blanca Gallæ Regina Rudolphi I. I. & Elisabetha Aragoniæ Friderici I. conjugis ad retinendum cœlophonem perducuerat, De anno non liquet, quatum Blanca, Anno 1310. Elisabetha Anno, 1335.

S. Claræ Abbatissæ fedei à Rudolpho III. eiusq; vxore Blanca inchoata, & ab Anna pollita Friderici I. Filia Anno 1336. Item Catharina Alberti I. Lucentrofili (ia Anno, 1340. perfecta, ac & locupletata fuit, quod demum Anno 1350. in Nos comium vrbanum Ferdinandus Rex vertit.

S. Dorothæ Præpositum Albertus Rex Bohemiæ & Vngariæ Rex, vel ei Andreas Blanco Præceptor fuso, & poli Cancellario fundauit, Anno, 1400.

S. Mariæ Rotundæ Ecclesiam, in qua primum Templum, quod vero Prædicatores instituit S. Dominici collocati fedre, I. Leopoldus V. Aufs. Dux construxit Anno 1386.

Augustinianorum Cœnobium Otto I. cognomento mirabilis ædificat fuerat, Anno, 1339.

Idem vna cum Friderico fuo Friderico S. Laurentij Vesualius Virginibus polum, Anno, circiter, 1337. Ad Coeli verò portas M. Oetesdus Parochus Viennensis, Anno, 1267.

S. Iacobi ibi nuscuit Matrona honesta Khalberin, nomine, Nobiles autem Carinthij Cœnæ appellat fuit, Anno incertis.

S. Hieronymi olim Pænitentibus mulieribus, nunc Franciscanis attributum Conradus Holtzler Magister Cuiusm extruxit, Anno 1424.

S. Mariæ ad limina, de Salutatoris nostri Episcopi Patauiensis exclusarum antea incertis. Atq; ex Ecclesiis hactenus, superestis & ab, sed charta fpatij nimis quam angustis excludor, contraham itaq; & paucula quædam attengi Vniuersitatem, magnum magna Vrbis incrementum, à Friderico II. Imperatori humilisq; origine ad S. Sciph. Anno 1237. exptam, indemagnis accessionibus per Albertum II. Contradis aucta, & in vicinium adis Augustinianæ tradudam, Anno, 1356. Rudolphus III. Lad fogorum honoris & excellentiæ culmen pervenit, & in Templarium vacuum fedem otio nimium litterariis commodum migrare iussit, An. 1366. Cui confirmationem & extremum manû ab Vrbano P.P. obtinuit Albertus II. Rudolphi filius, Anno, 1384. Ornatu etiam & nobilitatem hanc vrbem non mediocriter, Concilium Prouinciale hic habitum, Anno, 1267. Emonij dignatus est I. Leopoldus VI. Gulielmus & Rudolphus, Austriæ Duces, Anno, 1298. Priuilegiorum amplitudo à Carl. Friderico, ut ceteris longo ordine Audi: Arch donata, Insignia cum vetera alia videlicet Crucis, tum noua Aquilæ bicipitis aurea coronata, fides & obsequium in Principem, Comitia, Diuisteria, Constitutio, & Arrasia, Vinorum, prudentiæ, auctoritate & dedicat clarissimum comitiorum longe celeberrima, Aedificia, fine palatia potius, publica, priuata; ij, infasi Brutusi quainfra terram deprefia, quæ figura clara, Aures videlicet Regis, propugnaculorum munimenta, Prochotoropha, Nolocolis, Gerocolia, & Orphanotrophia. Accedit & copia Civium, vrbanitas, comitas, humanitas, elegantia denique in cultu, Vicis, morbis singularis, Aerum & alia ornamenta, fed brusis effcopor. Finiam, vbi tribus, quod aiit, verbis, infigniores vrbes calamitatesque ftinxerq. Omissis igitur Barbarorum diuersionibus, & Friderico Babenbergensi, familiæ penultimo expugnata fuit, An 1241 & 2 Rudolphus, Imp: Habsburgius, Anno 1278 & 2. Mathias II Hungariæ Rex, An. 1485 & 7. Variæ etiam, pausis anni annis, Eunjis influxi, fortitiones, Friderico I. II. Imp: & Alberto fiatre inter se dissidentibus, fuitiuit. Horribilem denique Sulemanni Turcici Tyranni oppugnationem & fortiter excepi, & felicius repulsi, hoc ita memorabiliorq, ejusdem conflagrauit hac fem, An. 1683. 1529. 1548. 1560. 1595. Arq in hisce abiungo, & vbrem, vti opto voueo q; ætternam, Æterni Numinis præsidio tutelæq; ex animissentia commendo

Gedruckt zu Wienn in Oesterreich / bey Michael Christoph / mobrudtsdt in der Rämerstassen
dem gülden Greffen. ANNO M. DC. IX.

1. Templum D. Stephani.
2. Templum S. Michaëlis.
3. Templum S. Petri.
4. Ad Imos S. Mariæ.
5. Ad S. Crucem.
6. Ad Scotorum.
7. Ad S. Augustinum.
8. Ad Prædicatores.
9. S. Dorotheæ.
10. S. Hieronymi.
11. S. Mariæ ad Angelos
12. S. Iacobi.
13. S. Laurentij.
14. Ad Portam Coeli.
15. Hospitale Vrbanum S. Claræ.
16. S. Johannis Baptistæ.
17. S. Nicolaus.
18. S. Maria Magdalenæ.
19. Templum Soci Infi.
20. Ad S. Salutatorem
21. S. Joseph
22. S. Eulerei.
23. S. Anna.
24. Radus Turis.
25. Propugnaculum Caliorum.
26. Antiquum Arsenale.
27. Propugnaculum Claiis.
28. Porta Stubenfis.
29. Propugnaculum Brunnianum.
30. Porta Carinthiam.
31. Porta Kärnthnerthor.
32. Porta Carinthi.
33. Porta Melitensis.
34. Porta Scotorum.
35. Porta Nouas.
36. Porta Porta Nouae.
37. Porta Cæsarea.
38. Arx Nouas.
39. Hospitale Cæsareum.
40. Hospitale Cæsarum.
41. Porta Prouincialis.
42. Vniuersitas.
43. Domus Senatorum Civium.
44. Aula Episcoporum.
45. Arsenale.
46. Arsenale Civile.
47. Curiæ maiestatis.
48. Domus Tormentorum militum.
49. Domus Pramaria.
50. Domus Pomerarum.
51. Porta Policiana.
52. Porta Alma.
53. Porta Kärnthnerthor.
54. Porta Stubenfis.
55. Porta Alma.
56. Porta Policiana.
57. Porta Kärnthnerthor.
58. Porta Stubenfis.
59. Forum nouum.
60. Area aqua fabiam.
61. Area laborum.
62. Forum Hydrotis.
63. Forum antiquum.
64. Forum Pakatorium.
65. Forum Boarium.
66. Forum Suarium.
67. Forum Frumentarium.
68. Particular mercatus.
69. Cæmiteria antiqua.
70. Mons Viennensis.
71. Lotus Zapfeij.
72. Hospitale Lauerea.
73. S. Margaretæ.
74. Turris Cæsarea.
75. Quarterioqum.
76. Quarterioqum.
77. S. Hadriani.
78. Ad Capucinos.
79. Hernalia.
80. Cæmiterium nouum.
81. Hospitale Sacheriali Diti.
82. Vinetum.
83. Mons Cæsius.
84. Nullorffia.
85. Claudius Vienburgum.
86. Mons Nitrosus.
87. S. Ottoni Opandhofen.
88. S. Wilhelmi Hochofen.
89. S. Petri.
90. Porta Iudæa, Iuuenum ad Ius Gladiorum.
91. Porta Sepulcrum, Mausoleum.
92. Ioan Ephorus Zaiqy.
93. Ioan Augustinus.
94. Ioan Dorlingen.
95. S. Barnabas Kirqy.
96. S. Sacramentum / Dorlinkirqy.
97. S. Mariæ ad Angelos, Kirqy Ritter.
98. S. Iacobi Angelorum Kirqy.
99. S. Laurentij Angelorum Kirqy.
100. S. Mariæ ad Angelos Kirqy.
101. S. Clara Dorqy Qonal.
102. S. Ordinum Dominicanorum.
103. S. Vlricius.
104. S. Mariæ Magdalenæ.
105. Ioan Ephorus Zaiqy.
106. Ioan Augustinus.
107. Ioan Dorlingen.
108. Ioan Ephorus Zaiqy.
109. Ioan Dorlingen.
110. Ioan Ephorus Zaiqy.
111. Ioan Dorlingen.
112. Ioan Ephorus Zaiqy.
113. Ioan Dorlingen.
114. Ioan Ephorus Zaiqy.
115. Ioan Dorlingen.
116. Ioan Ephorus Zaiqy.